

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Sokol in Orli.

Klerikalci so spočetka strašno zabavljali čez telovadbo in jo pred ljudstvom smešili. Dokler so tako delali, so ravnali dosledno, ker spada k bistvu klerikalizma zlasti delovanje, da bi ostalo ljudstvo **ponižno, da bi mirno prenašalo udarce** tistih, ki so prijatelji visokih cerkvenih krogov in podporniki cerkvene bogatije. Ko so pa videli, da se mladina za njih zabavljice ne meni, da zahaja raje v sokolske telovadnice in na sokolske izlete, kot na **politične shode v cerkve**, so hitro obrnili plašč po vetru, ustanovili so »Orle«. Klerikalci imajo težavno stališče: če bi ne bili šli za časom, bi jim bila počasi gotovo ušla vsa mladina v napredne vrste. Morajo torej **proti vsemu prepričanju** skušati mladino s **posvetnimi stvarmi** privezati nase in jo skušati ohraniti s tem za farovško politiko. S tem pa že obenem kažejo ljudem, da vendarle vse posvetne stvari niso **tako pregrešne**, kot so n. pr. preje vpili o telovadbi, katero so začeli sedaj gojiti tudi **sami** med »Orli«. S čem torej sedaj delovati proti »Sokolom«? Začeli so jih razkričevati kot brezverce in podobno. Ljudje pa tudi nimajo zaplankanih možgan, vprašujejo se torej: »Kako neki, da bi bila sokolska telovadba brezverska in orlovska verska, saj telovadba je vendar telovadba, pa ne versko vprašanje.« Tako se klerikalno orožje **preostrega** političnega boja hitro krha.

Z ustanavljanjem Orlov so si klerikalci hočeš nočeš ustvarili še eno škodo: vabijo namreč na telovadbo in društveno življenje tudi sinove iz tako klerikalnih hiš, ki bi za enkrat svojih sinov še ne bile dale k »Sokolu«. Tudi ti sinovi pridejo več ali manj med svet, se seznanijo z razgovori o politiki. Čeprav za tako dolgo še ne poznajo resnice o pravem stanju, dokler poslušajo **eno stran zvona**, dobe s tem vendarle neke osnovne pojme, katerih bi sicer ne bili dobili, če bi jih kaplani ne bili pritegnili iz gostilne ali rodne hiše v telovadno organizacijo. Kakor hitro tak mladenič pride do tega, da sliši še **drugo stran**

zvona, da sliši in vidi o Sokolstvu **resnico**, se mu odpro oči, da — prestopi k Sokolom. Zato smo doživeli po večih krajih slučaje, da so orlovska društva čez nekaj časa propadla, ker so vsi pametnejši mladeniči **prestopili k Sokolom**, a ostali tam samo takšni, ki niso bili zmožni vzdržati Orla.

Seveda imamo v orlovskih vrstah žalibog mnogo materiala, ki dolgo ne bo primerno obrušen. Preklinjanje, pijančevanje, pretepi in poboji so ponekod po teh vrstah še vse preveč na dnevnem redu. Zakaj? Da more kaplan društvo vzdržati, mora pobrati ves najslabši naraščaj in mu **vse pregreške spregledati**, ker bi se mu sicer razkropili, če bi bil prestrog z njimi. Poročil o takšnih slučajih je po dopisih S. D. več kot preveč. Kakor **mora** župnik spregledovati klerikalnim volilcem vsakovrstne grehe in pregreške, da ga ne zapuste, jih mora spregledovati kaplan delu klerikalne mladine.

Sokolska madina mora napram **obem** vrstam klerikalnih Orlov zavzeti svoje stališče. Rekli smo že v »Slovenskem Domu«, da ne moremo zameriti kmečki mladini, da gre v klerikalne vrste, kjer doslej še ni bilo nobenega človeka z druge strani, ki bi mladino vzel v roke. Zato pa vedno poudarjamo stališče: **Ne odbijajmo, temveč pridobivajmo!** Ne pozabimo, da so to, po večini, **naši bodoči sobojevniki in sodelavci za našo kmečko »staro pravdo«**. Kjerkoli imamo osnovan sokolski odsek, je njegova važna naloga razven ostalega sokolskega dela tudi to, da sestavi takoj pregled vseh klerikalnih mladeničev. Na vasi se tako vse pozna med sebojne bo torej tako težko razlikovati resne nasprotnike od neresnih. Člani »Sokola« si morajo nato vse posameznike porazdeliti med seboj, jih **vzeti v roke**, ter jih počasi v prijateljskih razgovorih pridobiti na **kmečko stran**. Pokažimo jim, da je nedostojno za kmečkega fanta, da bi delal tekača tujim kaplanom, da bi mislil s kaplanovimi možgani, namesto s svojimi. Ne pozabimo nikdar, **da lepa beseda lepo mesto najde**. Zabavljanje in smešenje je zelo lahko in

poceni, židovski vojaški hlapci so se še iz Jezusa norca delali; toda kolikokrat ostane taka zabavljica za celo življenje v srcu kot strupeno želo. Iz mladeniškega prerakanja ostane pogosto za cela desetletja sovrašтво med celimi kmečkimi družinami. **Pametne fante med »Orli« torej pridobivajmo!**

Slabih se pa izogibajmo! imejmo vedno pred očmi, da tako prekanjena organizacija, kot je klerikalna, vselej pošlje v boj najprej najslabše ljudi. Naloga takšnih preklinjačev in pretepačev je v tem, da **izzivajo**. Če se jim posreči, da izzovejo jezo in razburjenost, ko človek v prvem hipu marsikaj neprevidnega reče ali naredi, so svoj namen izvršili. Potem so pa Sokoli **vsega krivi**. Najbolje bomo odbijali klerikalne napade, če se tako obnašamo proti tisti vrsti Orlov, ki pač zaslužijo ime »čuk«, **kot da bi teh čukov sploh ne bilo na svetu**. Pred vsem si moramo biti na jasnem, da nikakor **ne zahteva moška čast**, da bi se na surovo besedo surovega, pogosto pijanega človeka **moralo sploh kaj odgovarjati**. Če se človek za postransko zbadanje takega sitneža ne zmeni, ostane vedno ta osramočen. Kadar presega njegovo postopanje **meje dostojnosti**, ga pozovimo pred sodišče; če bi se topli ali prerekli z njim, bi bil on **junak**, tako pa dobi uradno spričevalo, koliko je vreden. Vsakega **pijanca in suroveža** smatrajmo za **bolnega človeka**, ne pa za junaka, ki bi bil vreden našega odgovora.

Vedno imejmo pred očmi namen Orlov in namen Sokolstva. Namen orlovskih organizacij je **političen**: ohraniti mladino v **farovški politični, gospodarski in prosvetni službi**. Namen Sokolstva pa je: vzgojiti **zdrav, krepak in ponosen rod**, ki ne bo suženj pijače, kvart in tobaka, temveč, ki bo pripravljaj **politično in gospodarsko svobodo slovenskemu rodu** s tem, da najprej osvobodi **svoj značaj osebnih napak**.

Da je naša trditev o bistveni razliki sokolske in orlovske organizacije resnična, dokazuje primera med **letošnjim sokolskim in orlovskim zletom**. Na sokolski zlet v

Prago je prišlo 108 posebnih vlakov, vseh osebnih v štirih dneh pa 1492. Na telovadišču je moralo 50.000 ljudi sploh oditi, ker niso dobili več prostorov. Telovadcev je nastopilo 11.000, telovadkinj 6000.

Kako je pa izpadel »vseslovenski zlet« Orlov v Kromerizu na Moravskem? S Češkega je prišlo 40 Orlov, s Slovenskega celih 11, z Dunaja par ljudi, s Poljskega pa — nič, s Hrvaškega — nič, z Bolgarskega — nič, z Ruskega — nič, iz Amerike zopet nič. Najeli so tudi posebne vlake, ki so bili večinoma — prazni. Iz Olomuca je n. pr. pripeljal tak posebe najet vlak — 36 oseb, iz Ostravice 14, iz Napajedlov zopet eden celih — 18.

Odkod ta neuspeh? Ker manjka Orlovstvu duha; ker niso sami sebi namen, temveč imajo služiti le kot politično sredstvo. Tako je z vsemi organizacijami pri klerikalcih, z gospodarskimi in izobraževalnimi, kot je to pri telovadnih.

Razliko med vsemi klerikalnimi ter neklerikalnimi organizacijami bomo torej označili tako - le:

Moč klerikalnih organizacij tvori bogastvo farovža, kar ga ima prihranjenega iz starih dobrih časov srednjega veka.

Moč nekerikalnih organizacij pa tvori resno, vztrajno delo in prepričanje.

Zato pri klerikalcih uspevajo vse organizacije le do tiste točke, kolikor se da doseči uspeha z denarjem; pri neklerikalcih imajo pa bodočnost le one organizacije, kjer je zadosti znanja, volje in moči.

Razgled po svetu

Vojna med Turčijo in Črno goro?

Razburjenje radi spopadov na črnogorsko - turški je na obeh straneh takšno, da po sporočilih iz Carigrada ni izključeno, da bi ne prišlo **tekem enega tedna do vojne med obema državama.** Turki so prepeljali v Mitrovico 10 bataljonov vojaštva. Pri Berani je pa 6000 Črnogorcev in Malisorov, pripravljenih na boj.

Turške zmedarije.

Naš minister za zunanje zadeve dr. Berchtold, je poslal vladam predlog, naj bi se sklicalo evropsko posvetovanje vele-vlasti, kjer bi se uredile turške razmere. Avstrija bi rada, da bi ostalo na Turškem vse pri starem. Italiji bi bilo tako posvetovanje vse, ker bi se tako izlepa rešila vojne, ki jo že dosti velja, pa še ne kaže ni konca, ni kraja. — Na drugi strani se pa Črnogorci in Bolgari že prav resno pripravljajo na boj; Albanci pa so se polastili Skoplja in marširajo proti mestu Solunu. Solun je po važnosti prvo turško mesto za glavnim mestom Carigradom. Vlada je poslala proti Albancem redno vojsko, tako da pride lahko do hude bitke med nasprotniki, če ne pride pravočasno vmes posve-niki, če ne pride pravočasno vmes posre-

dovanje ene ali druge evropske vele-vlasti.

Ruski državni zbor.

Na Ruskem bodo imeli kmalu že četrtič volitve za duma (ruski državni zbor). Neki časopis pravi: »Prva ruska дума je bila kadetska (ustavno - demokratska), druga je bila delavska in kmečka, tretja plemenitaška, četrta bo pa — popovska.« Pisali smo že v »Slovenskem Domu«, da se tudi na Ruskem bližajo hudi klerikalni in protiklerikalni boji.

Socijalna demokracija proti cerkvi.

Strankin zbor v Elberteldu je sklenil na stranko poziv, da naj socijalna demokracija nastopi z vso odločnostjo proti temu, da silijo oblasti otroke k verskemu pokuku in k obisku cerkvenih prireditiv. Dalje poziva vs edelavce, naj začno izstopati iz katoliške cerkve.

Slovenija

s **Ljubljanske volitve.** Ker so klerikalci v deželni zboru razveljavili dva napredna mandata, se vrše jeseni dopolnilne volitve. Vseh volilcev je sedaj 3681. Klerikalci so ta dva mandata razveljavili zato, da je med tem stopil v veljavo nov volilni red, po katerem bo volilo z meščani 565 okoličanov, ki so po večini klerikalci.

s **Deželni davek na zasebno vino.** Ker vlada med vinogradniki že sedaj veliko razburjenje radi davka na zasebno vino, katerega predlaga bivši klerikalni deželni glavar pl. Šuklje, priobčujemo v »Gospodarstvu« dotična izvajanja iz njegove knjižice o deželni gospodarstvu. Sploh priporočamo vsem čitateljem, ki se zanimajo količkaj za klerikalno gospodarstvo pri deželi, da si knjižico nabavijo. Pl. Šuklje je v nji povedal svojim somišljenikom toliko gorkih, da bo prav dobro, če pokažemo klerikalnim volilcem nekatera takšna mesta iz nje. Sedaj, ko se bliža tergatev, se začne šele pravo razumevanje za ta vprašanja med vinogradniki, ko se bo začelo vzpričo novega pridelka splošno razpravljati po naših vinskih hramih: »Kaj bo, če nam obdavči klerikalna deželnozborna večina zasebno vino, kako gospodarji ta slavna večina pri deželi, da ne more celo pl. Šuklje najti drugačnega izhoda iz te denarne stiske, kot s tako — enostranskim davkom.« Iz knjižice pa izprevidijo klerikalni volilci, da bi bilo tega davka še mnogo premalo za pokritje velikanskih vsakoletnih primanjkljajev, s katerimi nas je osrečil naš deželni finančni minister gosp. dr. Lampe. Sprevidijo, da bo treba še marsikakih drugih težkih davkov, če se bo hotelo spraviti deželno gospodarstvo v red; tedaj se mogoče enemu ali drugemu klerikanemu volilcu celo posveti, kako proketo drage so bile obljube klerikalnih kandidatov, kako proketo drago bo velja-

lo kmeta tistih par cest, kar so jih naredili klerikalci in tistih par svinjakov, za katere so dali podporo.

s **Minister na sokolskem zletu na Bledu.** Na Bledu je priredila svoj zlet gorenjska sokolska župa. Zlet je uspel izbornogledalcev je bilo okrog 5000, Sokolov v kroju 600. Samo Tržičanov se je pripeljalo okrog 1380. — Klerikalci so ruvali proti temu zletu, pa so bili vsled lepega izida vsi osramočeni. Sokolsko telovadbo so prišli gledat tudi tujci, ki so na Bledu, Čehi, Nemci, Angleži itd. Zleta se je udeležil tudi češki minister Trnka.

s **Cvetlični dan 1912.** Ta teden razpošlje vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda svojim podružnicam in »Slovenska Sokolska Zveza« vsem pri nji včlanjenim društvom okrožnice glede prireditve cvetličnega dneva. Enako pozivlja »Organizacija svobodomiselnega narodno - naprednega dijaštva« in eksekutiva narodno - radikalnega dijaštva vse napredno dijaštvo, da se v vsakem narodno - zavednem slovenskem kraju vrši pričetkom septembra cvetlični dan v korist obrambnim, sokolskim in dijaškim podpornim namenom. V Ljubljani pa se bo vršil cvetlični dan v soboto, dne 14. septembra popoldne in vso nedeljo, dne 15. septembra t. l. Povsod naj se brez odloga osnujejo pripravljalni odbori in naprosijo narodne gospe in gospodične za sodelovanje. Vsak kraj naj tekmuje z drugim, kdo bo zbral več v to domoljubno korist. V Ljubljani se je že konstituiral izvrševalni odbor centralnega vodstva, ki bo vodil po danih direktivah ogromno delo za I. vseslovenski cvetlični dan 1912. Akademsko-dijaški pripravljalni odbor za ljubljanski cvetlični dan je že pridno na delu. September je pred vrati in treba se je brez odloga odločiti k pripravam.

s **Amerikanci na Gorenjskem.** Pretečeni teden so vpeljali na državni železnici, ki vozi iz Solnograda čez Gorenjsko v Trst, razgledne vozove ameriške družbe Candian Pacific Railway. Vozovi imajo zgornji del sten iz samih oken, da si popotniki lahko brez zapreke ogledujejo kraje, koder se vozijo. Amerikanci so kot dobri trgovci preskrbeli pred vsem velikansko reklamo o lepoti naših krajev, koder bodo vozili ti vozovi, da bi tako privabili čim več bogatih turistov. Za to reklamo so potrošili 2.500.000 K. Lepa vsota! Naj bi enega ali drugega našega branjevskega podjetnika prepričala, kako zelo da se reklama izplača. V torek so prišli popotniki, ki so se udeležili prve vožnje, na Bled. — Blejci so jih slovesno sprejeli in jim zaigrali angleško himno ter zapeli več slovenskih pesmi. Dekleta v slovenski narodni noši so obdarila Amerikance s planinskimi šopki. Ti železniški vozovi so dolgi po 22 metrov in pol. Tla so pokrita s preprogami. Kjer v steni ni okno, je pa zrcalo; v vozu je oddelek za čitanje in kajenje.

s **Dobava za vojaštvo.** Vojaška uprava kupi za Gradec 1300 stotov sena, za

Ljubljano 1100 stotov sena, 500 stotov nastelje in 200 stotov slame za blazine. Za Pulj 500 stotov slame za blazine. Nakup se vrši dne 31. avgusta 1912 pri vojaškem preskrbovališču v Ljubljani. Kolkovane ponudbe se morajo predložiti do 9. dopoldne pri vojaškem oskrbovališču v Ljubljani, kjer se lahko vidijo tudi natančni pogoji in kupne cene. Istotako se lahko izve o pogojih in kupnih cenah v vojaških preskrbovališčih v Gradcu, Mariboru, Ljubljani, Gorici, Trstu in v Pulju.

s **Dobrodelna loterija za slovenske umetnike.** Splošno slovensko žensko društvo priredi s privoljenem c. kr. finančnega ministrstva efektivno loterijo na korist slovenski upodabljalni umetnosti. Izda se 20.000 srečk po kroni ter bo 200 dobitkov. Ti dobitki bodo originalne slike, risbe in kipi naših slikarjev, risarjev in kiparjev. Prvotno določbo, da se srečke ne smejo razpečevati tudi od hiše do hiše, je c. kr. loterijsko dohodarstveno ravnateljstvo na Dunaju vsled nove prošnje Splošnega slovenskega ženskega društva v tem zmislu spremenilo, da se sme srečke prodajati tudi z razpošiljanjem v pismih ter z razprodajanjem po društvih med člani.

s **Vojak na postaji zblaznel.** V Borovnici je zblaznel na postaji neki domobranec iz Pulja; letal je z golim bajonetom po kolodvoru ter trikrat sunil postajenačelnika v nogo. Šele ko je šel neki častnik nadenj s sabljo, so ga ukrotili ter ga mogli poslati v Ljubljano v blaznico.

s **Dr. Hudnik izpuščen iz zapora.** Zaradi bolezni so dr. Hudniku, ki je bil obsojen na tri leta radi poloma »Glavne posojilnice« v Ljubljani in ki je predsedal že 15 mesecev, ostali del kazni odpustili in ga izpustili iz zapora.

s **Čebelarstvo razstava v Celju.** Slovensko čebelarstvo društvo za Spodnje Štajersko priredi povodom svoje 10letnice od 15. do 19. septembra v Celju čebelarstvo razstavo. Obsegala bo vse čebelarstvo predmete, namreč: I. Žive čebele in panje; II. čebelarstvo orodje; III. čebelne pridelke, med in vosek; IV. izdelke iz medu in voska, n. r. umetno satovje, medene pijače, medeno pecivo itd.; V. učne pripomočke (t. j. literatura, slike, načrti, fotografije, modeli, preparati itd.).— Razstavni odbor razpolaga z lepim številom daril, namreč: okoli 40 srebrnih in drugih svinj (medalj), nad 500 kron denarnih daril in mnogo častnih diplom.

o Ljubljanska okolica o

g **Iz Št. Vida nad Ljubljano.** Ni dolgo temu, kar se je Šengarjev Tine v »Domoljubu« hvalil, koliko da stori za ljudsko izobrazbo. Toda človek, ki neti med ljudmi le prepri in sovraštvo, je slab izobraževalec. To se je žalibog jasno pokazalo zadnjič v Dravljah, ko je neki redni član izobraževalnega društva, opiraje se na podobno izobrazbo, ubil lastnega očeta. Ta-

ko žalostnih slučajev bi bilo pri nas še več, toda hvala bogu, da se od Tineta ne pusti izobrazevati nihče drugi, kot le še par obžalovanja vrednih čukov.

g **Iz Št. Vida nad Ljubljano.** Šengarjev Tine je zapisal v »Domoljubu« z dne 8. avgusta to - le: »Mi imamo tako organizirane naše može in mladeniče po vaseh, da še župnik ne ve, kaj bo prinesel »Domoljub« iz Št. Vida, predno ga ne bere.« — Tine, Tine, kako si smešen! Saj že celo »Domoljubovi« bralci — in ti morajo Tineta dobro poznati — pravijo, da iz vsake »Domoljubove« vrstice Šengarjev Tine gleda. Tine je res tako otročji, kakor noj, ki vtakne glavo v pesek in meni, da je skrit, ali pa otrok, ki dene roko na oči, pa misli, da ga noben ne vidi. Toda, Tine se bo moral na svojo novo jezo prepričati, da smo mnogo prerazsodni, da bi se on iz nas slepomišil, kajti mi smo vendar le doma v bližini Ljubljane, ne pa tam kje iz — Britofa pri Kranju.

lj **Dravljje.** Pri čukarski javni telovadbi se je v ploskanju in kričanju menda najbolj odlikoval naš Prečastni. Njegovo »dobro« je pač z najbolj napetimi ušesi poslušal neki ex - študent iz Podgore. Žalibog so bile njegove počitnice prekratke in tako se ubogi basist na šentvidskem koru ni mogel baš predobro pripraviti k javni komediji »Orlov«. Nam se zdi, da se takim študentom ne spodobi o polnoči in še čez kričati in vriskati po Št. Vidu v spremstvu raznih »bogaboječih« marinaric in drugih takih sumljivih oseb, da istotako ni dovoljeno tem pristnim suflerjem čukarskih iger javno nastopati in to zlasti na takih nazadnjaških in zakotnih veselicah, kot je bila zadnja draveljska pri »Mihelnu«. Torej pozor, gospodje istega kalibra, čeprav ste pod pokroviteljstvom bistrih očeh gospoda pastirja, vendar malo bolj zakrivajte svoje petelinje prepričanje! In tebi, vitez žalostne postave, voščimo vso srečo v M. družbi in pri bratcih »Orlih«!

lj **Dravljje.** Klerikalni naval v Dravljah postaja zopet »močnejši«. Ustanavljajo se na vse pretege razna koritarsko-svetohlinska društva, ki povzdigujejo edino in samo podivjanost ljudstva. Kako res blagodejno vplivajo razni klerikalni listi, knjižnice in izobraževalna društva na ljudstvo, pokazalo se je zadnjič: Z rdečo krvjo je bila obžarjena lepota dr. Krekovi in s tem tudi Zabretovih nauk, zlatih, katoliških nauk: Z nasprotnikom ravnaj kot z nasprotnikom, boj na celi črti — naš najlepši užitek! In to klerikalno - katoliško idejo razširjajo vsa klerikalna društva, vse klerikalne beznice so polne teh dušljivih idej in načrtov. Zatorej naprednjaki, na krov! V Dravljah imamo dovolj svojih narodno - naprednih društev, in ta podpirajmo z vsemi močmi! Narodna Čitalnica draveljska naj vam bo ono zbirališče, kjer se učite izobrazbe, kjer delujete z vsemi silami, da se pomanjša podivjanost ljudstva in da se odtegne vsako zdra-

vo jedro pogubni kugi klerikalizma. Narodna čitalnica vam nudi časopise, ki jih ne najdete v klerikalnih brlogih, in ti časopisi so pošteni, vneti za napredek čilega slovenskega rodu, so naši! Proč pa s klerikalnimi časopisi, ki samo razširjajo in večajo tisto nemarno malenkostnost, ki je temeljni znak vseh klerikalnih društev in organizacij. Torej v očeh vam bodi čitalnica, njej naj bodo vse moči posvečene! Proč pa s Krek - Zabretovimi idejami, proč s kugo, dokler je še čas. Ostanimo ljudje!

lj **V grajščini Rocen v Tacnu pod Šmarno goro** biva na letovišču ekscelencia vojni minister vitez pl. Auffenberg s svojo soprogo in hčerko. Dne 14. avgusta so v čast njegove prisotnosti priredili občinski odbor, gasilna društva ter veterani iz Št. Vida z godbo serenado, z bakljado, s streljanjem s topiči in umetalnim ognjem. Nazdravil je ekscelenci v imenu občine Šmartno župan gosp. A. Tršan, v imenu požarnih bramb Tacen, Gameljne in Pirniče gosp. Fran Medved in v imenu veteranskega društva gosp. A. Štrukelj. Pozdravni govor župana podobčine Tacen veleposestnika gosp. Franc Ks. Sajovica posebno poudarja s ponosom mnogotere šlike, kateri združujejo ekscelenco s Kranjsko, sosebno s Tacnom, čegar prebivalci si štejejo v čast, da zamorejo v svoji sredini pozdraviti in počastiti ekscelenco kot vojnega ministra. V prisrčnih besedah se je nato zahvalil ekscelencia za izkazano mu čast - ter se je s ponosom izražal o vrlinosti Slovencev v vojaških službah, posebno pa je poudarjal njihov patriotizem in zvestobo do cesarja s trikratnim Živio - klicem na Veličanstvo. Nato je zasvirala godba cesarsko himno, kar so korporacije in navzoče občinstvo z navdušenjem pozdravljali. Njega ekscelencia je velikodušno podaril društvom 200 K, občinskim revežem 50 K in godbi 20 K. Po defiliranju je delala množica z Živio - klici na ekscelenco vojnega ministra pl. Auffenberga ovacije. S tem se je končala lepa slavnost, katera bo ostala vsakemu udeležencu v neizbrisnem spominu.

lj **Iz D. M. v Polju.** Žalostne razmere so pri nas. Dne 30. julija t. l. se je vršila pri nas občinska seja že tretjič, kar je nastal novi klerikalni odbor; pa saj to ni čuda, saj zasluži vsak odbornik 2 K, tako jih je 31 mož za tri seje odneslo občini za okroglih 93 K. To je lep uspen klerikalne stranke. In kaj so sklenili naši sveti možje? Podaljšali so občinski lov za pet let na leto za 1000 K, in to so storili brez vsake dražbe, ker lov bi veljal gotovo več, ako bi bil šel na dražbo. Ali kaj se briga naš Jokelj za občino samo, da bode on imel lov. Poprej smo imeli 37% občinske doklade, sedaj jih je 60%, ali našemu županu ne zadostuje še to, naložili so še na vso pijačo. Še to, kar si je privoščil ubogi delavec po trdnem delu, so odtrgali od ust. Domu grede so se ga prav pošteno

nasrkali. Ko bi ne bilo onih 2 K, bi pa gotovo vodo pili. Ker so večinoma naši občinski možje taki, da imajo njihove žene hlače, ako gredo v gostilno brez dovoljenja svoje žene, dobi pa par prav gorkih zaušnic. Mimogrede pa moram opomniti, da so dotični dan **do dveh ponoči** v najbolj klerikalni gostilni v Zgor. Kašlju razsajali in se pretepavali. Največji steber župana je vrgel litersko steklenico v starega moža, ki je bil navzoč, da se je razletela. S tem so navzočim sosedom nočni mir kalili. To so zastopniki naše občine, namesto da bi skrbeli za mir v občini, so pa samo v pohujšanje naše mladine. Za danes toliko, ako ne bo miru, prihodnjč več.

Belokranjske novice

bk Iz Semiča. Na naslov gg. Lončariča in dr. Wiedermana & Ko., podjetnika Belokranjske železnice. Opetovano se je že opominjalo omenjena gospoda k zboljšanju plač ubogim trpinom, kar je tudi nekoliko pomagalo, sicer ne veliko, borih 80 vin. do 1 K, a vendar nekaj. Sedaj bi pa priporočali Lončariču in Wiedermanu, naj bi za sedaj, ko dozorevajo poljski pridelki, zapovedala akordantom, da bi se pazilo na delavce, oziroma strogo zabičilo, **da ne krastí poljske pridelke ubogemu kmetu.** Tudi že **po vinogradih** se že opazuje sledovi nepridipravov. Saj ne bi nič rekli, če bi letos imela vinska trta kot druga leta, a je skoraj **osmi del manj**, in to naj nam še pobero delavci, ko imamo edino upanje, da se bo dobil kak krajcar, saj drugje itak nič noter ne dobimo, **kakor se je nam obetal od strani Jarca in Dermastije, češ, koliko bomo zaslužili** ob gradnji železnice, a sedaj je samo Žid in Lončarič, pa zopet Lončarič in Žid. Domači obrtniki naj pa čez prste gledajo ter plačujejo **ogromne davke.** Zatorej prosimo, naj se potrebno stori napram delavcem, da naj bi se prizanašalo poljskim pridelkom, saj sami damo skoraj brezplačno hrano in dr.

Več prizadetih kmetov - vinogradnikov.

bk Iz Semiča. V nedeljo, dne 11. avgusta je naš bistrourni Plut, pardon, g. župan sklical sejo radi sokolskih mlajev, ki jih je on podrl, ki še danes leže pred občinsko hišo. Kaj so sklenili s temi nedolžnimi drevesi, mi ni znano, le toliko sem slišal, da so tercijalke kar vriskale od veselja, češ, da jim je Plutov ata povedu, da bodo vsi »Sokulci« šli v rešt. No, ate, kaj pa, bo, ako se cela stvar narobe zasuče? — Za danes pravimo le toliko, da kdor se **poslednji smeje**, se najbolje smeje, kajti zastonj so vaše in farovškega Jožeta želje, da bi društvo razpustili, oziroma na bo župan gledal na to, da ga razpusti. Vi le glejte, kako so vaša Marijina družba, čukolada itd. razpušča. Za sedaj pa še svetujemo farovškemu Jožetu in pa Plutu ter kaplanu Grobljarju, naj bi šli malo po fari šteti, **koliko bo treba zibelk za novorojenčke Marijinih devic!** Morda bode župan

prevzel podjetje, peči podirati!!, ne pa samo mlaje podirati, ker pri zibelkah se bode več zaslužilo kot pri mlajih. Konečno moram še opomniti občinskega svetovalca Kambiča, da je sedaj potrebno predlagati čuvaje po vinogradih, ne pa, kakor ste predlagali na spomladi, češ, da mora biti čuvaj, da bo po lozi vahtal, da ne bodo barabe babe lovile. Torej sedaj ven in na delo, če imate še v dobrem stanju svoje možgane!

bk Iz Stranske vasi. Tudi v našo vas je zanesel mlekozobni kaplan iz Semiča, ki sliši na ime Rafael, ali bolje rečeno: Raufar, seme sovraštva, tako, da sedaj sosed sosedu ne pogleda. No, gosp. Bonaventura, lepe kozle vzgajajo v svojem hlevu. Ali se pravi **to ljubezen do bližnjega?** Kakor smo že poročali v »Slovenskem Domu« o pešizletu semeniškega Sokola v našo vas, že takrat je ščuval famozni kaplan raz prižnice, rekoč: možje, prepričajte obhod po vasi, ker to je pregrešno i. t. d.! Ali ni to direktno ščuvanje? Seveda, s tem je mislilo kaplanče, danes jih pa bodo in on bo potem **denunciral pri deželni vladi in delal na to, da bi se Sokol razpustil.** Od samega veselja so se mu sline cedile, ko je čakal pri županu prihod Sokola, misleč, to se bodo potepli in pobijali. A se je **kruto zmotil.** Pošiljal je župana in Ovna k Judniču, češ, da mora ples prepovedati: sicer ne bo tri leta maše itd. Videl je kaplan, da ničesar ne opravi, hajd po orožnike v Semič, kar jo je odkuril dolgih krač gosp. Oven. rekoč: hitro dol, pri Judniču plešejo, razbijajo itd. Seveda je dobil pojasnilo od orožnikov, kakoršnega je zaslužil. Seveda se je paragrafovedež Oven izrazil, ja, se bom pa drugam obrnil, kjer imajo večje glave kakor vi. Radovedni smo, kam? Morda bode zopet kaplan prosil pomoči pri Jarcu, kot jo je že? A seveda, **dobil je ta suho.** Ali ni res, gosp. Raufar, jel? — A to se ni vse. Sedaj hoče imeti še Mehov sin, ki se uči blaznosti v Št. Vidu, v strahu stranske vaščane. Ob priliki sokolskega zleta v Semiču je bil tudi srečolov, za katerega so se pobirali prostovoljni darovi. Tako so šli tudi naši fantje prosit, kdor je hotel kaj dati. Dobili so lepo število dobitkov. Seveda to ni bilo županovemu (Mehovemu) sinu po volji, napisal je hitro anonimno pismo (alla Basanek) na orožnike, češ, da so fantje delali s silo in izsiljevali dobitke za sokolski srečolov, kar pa ni res, kot se bode dokazalo pred sodiščem. Za sedaj vam le kličemo: **le ruvajte in pokažite, kaj znate v vaši »krščanski« stranki, čim preje se pokažete kaj znate in vašo barvo, tem preje vam bo odzvonilo.**

bk Iz Bele Krajine. Slučaj mi je nanesel, da sem prišel skupno, oziroma v eno sobo z nekim duhovnikom in županom, kakor sem pozneje zvedel. Kaplan in župan, oba sta imela bolj kumaram podobne nosove, tako, da sta morala vsak na enem vogalu mize sedeti, sicer bi se zadevala,

zato sem tudi slišal njun pogovor. Šlo se je za neko javno veselico, ki se je vršila nedavno nekje v Beli Krajini, in radi nekkih mlajev. Župan, ali kaj je že bil, je začel: Ja, veste, jaz sem pisal našemu poslancu, da naj mi pomaga, če bi morda bil kaj kaznovan, ali če sem prav storil, ko sem podrl mlaje! A sem dobil odgovor, no preberite! Duhovnik čita: Gosp. N. N. Za sedaj vam ne morem nič pomagati, ker v stvari se jaz ne razumem, pridite v nedeljo v N. N., kamor pridem tudi jaz in vam dam ustmeni svet. Nato je odgovoril duhovnik: Nič se ne bojte očka, bomo že pomagali, saj je vse naše, in kakor bomo mi rekli, tako bo. Konečno je še omenil, saj sem tudi jaz naznanil gosp. poslancu N. N., da so plesali na oni veselici, kar bo tudi pomagalo, da bodo kaznovani. A do danes ni še nič odgovora. Kar pride pismonoša ter vpraša po kaplanu P. P. Hitro se oglasi nam že znani, ki je takoj poznal pisavo od poslanca ter zavpil od veselja: sem že dobil odgovor, o čemur sva se ravnokar menila. Odpre in čita glasno: Cenjeni P. P. Na vaše cen. pismo z dne ..., ki ste mi je pisali, da se je na vrtu plesalo, in da je glavarstvo dovolilo, vam ne morem za sedaj nič pomagati. **Pač vam pa svetujem, da napravite na deželni odbor vlogo in pojasnite, kako se je godilo in s tem predlagajte, da naj deželni odbor podučí c. kr. okrajno glavarstvo v N., kaj sme in ne sme dovoliti, in to bo pomagalo.** — **Vaš N. N.** — To sta vihala nosova, oho, ker sta že upala, da bo morda plesalce poslanec na smrt obsodil, a je pogoreta nastala. Nato sem zapustil gostilno ter odšel. A ostala družba je še ugibala, kako bi strahovala razposajeno mladino in c. kr. okrajno glavarstvo. Čuditi se moramo, da se dobijo taki eksemplari, ki komaj iz semenišča zbežijo, pa hočejo že oblasti strahovati. S takimi bi bilo najbolje, da se jih dene na klop ter z brezovko namaže, ne pa da se v javna dela spuščajo. — **Bela Krajina, zbudi se!**

bk Iz Preloke. V četrtek, na dan Marijinega vnebovzvetja smo imeli pri nas v Preloki dve pridigi. Imel je naš gosp. župnik pridigo za vse vernike. Ampak po maši na pokopališču se oglasi gosp. Dermastija, najprej se zahvali Prelovčanom za zaupanje, katero so mu izkazali dne 14. marca 1912. Potem se pa obrne na delitev obljub. Obljubil nam je ceste, vodovode in vse, kar potrebujemo. Najprej je bil na dnevnem redu Ziljski klanec, kjer pelje cesta z Vinice na Preloko. Da bo prišel inženir merit ceste meseca septembra in da se začne z delom že prihodnje leto. Ker res je potreba prekopati ta klanec, ker je že večkrat bila v pogibeli živina in ljudje. S klanca pa preide naš gosp. Dermastija na cesto z Vinice v Črnomelj, da bo tale še prej prekopana in državna imenovana, ker tam bomo mi Prelovčani imeli lepo pot na kolodvor v Črnomelj. Akoravno imamo mi Prelovčani bližnjo pot skozi Adlešiče v Črnomelj, po kateri ima-

mo tri ure do Črnomlja, bomo morali hoditi in voziti skozi Vinico, kjer bomo imeli **šest ur hoda** po načrtu gosp. Dermastije. Tako, ubogi kmet, poglej, koliko je našemu poslancu za naše koristi. Pustimo to še za drugikrat. Potem je prišla knjižica gosp. Šukljeta in gosp. Šuklje na vrsto. — Gosp. Dermastija pravi: Znam, da ste brali knjižico, katero je sestavila oseba, katera ni več deželni in državni poslanec, in tudi deželni glavar ni več, kateri je pisal, da bo obdačeno zasebno vino. Gospod Dermastija pravi, da ne bo vinskega davka, da če bi obdačili vino, da bi obdačili klerikalci tudi polje in pšenico, da zakaj bi plačali samo vinogradniki davek, naj ga tudi poljedelci, kateri pridelajo pšenico? Kdo je ta, ki vino prideluje? Kdo je ta, ki prideluje pšenico? To smo mi, Belokranjci, mi pridelamo vse, in tudi bomo morali **od vsega davek plačati**. Torej kmetje, ne dajte se farbat od nobene osebe, katera hodi od fare do fare, oni bodo še hodili, **ker se bližajo splošne državne in deželne volitve!** Ali ne verujte nobenemu nič od teh, ker ti vas farbajo, ampak imejte na umu napredno misel in držite kmet s kmetom, ne pa z gospodom. Toliko za zdaj; več prihodnjic.

o Dolenjske novice o

d Iz vaške okolice. Odkar je na Vačah klerikalni kolovodja gosp. Majdič, so Kanderše dosegle vrhunec slave. Čudimo se, kako so naš gostilničar dosegli tako izvanredno milost v očeh gosp. Majdiča! Toda pomislimo, ljudje božji, besede žegnanih gospodov: s kakršno mero se nam meri, s tako se bo vrnilo. Tudi naš gostilničar so blaga, dobrohotna duša za božji naraščaj. Ko bi gosp. Majdič malo pojvkali: »Dragi moj, jaz in moja kuharica nimava mleka za najine potrebe,« dobrohotni človekoljub bi takoj razumel ta migljaj. Predno bi potekla ena ura, pa bi jo primahala krava po trgu. Vidite, dragi čitatelji »Slovenskega Doma«, to je duša, ki bi zlezla skozi dobra dela v nebesa; to bi bila velika nehvaležnost od strani Majdiča, ako bi nič ne žrtvoval za svoje dobrotnike! Zato so gosp. Majdič razglasili zadnjic v Kanderšah sv. mašo. Upamo, da bo g. Jančko dosegel čast, da se mu bo kar na njegovem dvorišču maša brala. Toda v Kanderšah biva še ena dična oseba, do katere ima gosp. Majdič posebno simpatijo. To so gosp. župan, ki so mož po volji farški; samo toliko se odlikujejo od Jankota, da krave bi pa ne dali gospodu Majdiču za božje ime. Toliko so pa že prefrigani. Čudimo se te vrste ljudem, da so se tako zatelebačili v frak Majdiča, saj vendar so Majdič tak človek, da kdor se ne valja v prahu pred njim in jim ne kima v njih razsodnosti, tega kar videti ne morejo. Pa se dobijo taki ljudje, da bi v blagoslovljeni frak kar zlezli, da bi ven kukali, kakor klop iz pasje kože! Včasih so take vrste ljudi pomilovali, saj še prislovica pravi:

»**Kdor se s farjem brati, nima s čem orati!**« Toda sedaj pa to ne velja, a po noven načelu dobi pa še bika, kdor se s temi gospodi brati. Ljudje božji, le poglejte, kako se časi spreminjajo: Odkar je prišel na vrhunec klerikalizem, strahovlada klerikalnega štaba, so deležni deželne miloščine le oni klerikalci, katere priporočajo deželnemu referentu gosp. Lampetu župnik ali pa kaplan. Tedaj dobi, karkoli hoče: bika, kozla, mrjasca itd. Ako pa nisi pohlevni sluga klerikalne pohlepnosti, ne dobiš nič, čeprav si desetkrat bolj potreben kakor pa nikdar siti klerikalec. Naj pa še kdo reče, da so klerikalci nazadnjaški.

d Iz Boštanj ob Savi. Sad klerikalnega hujskanja. Dne 5. avgusta je šel Ivan Mesojedec, posestnik na Kompolju, s semnja z Loke na Štajerskem, ter se domogre v neki krčmi v Vrhovem — Kranjsko — ponudili, da se nekoliko okrepča. Isti dan je pa bilo že splošno znano, da je **župnik Kerin** s svojim smešnim prizivom proti občinskim volitvam pogorel. Anton Judež, tudi posestnik iz Kompolj in njegov nadebudni sin, strastna in zagrizena klerikalca, katera sta v trdni veri, da se mora tok Save preje nazaj obrniti, predno se bi rekurz župnika zavrnil, šla sta tudi iz semnja mimo iste krčme. Ko sta izvedela, da je Mesojedec pristaš narodno - napredne stranke, notri, ga kličeta venkaj nič slabega sluteč, ko pride že med hišna vrata, ga zgrabi namah Judežev pobožni sin, vrže na tla, oče pa mati, pomagavši svojemu vrlemu sinu. Radi te klerikalne surovosti sta pa bila pri okrajnem sodišču v Radečah obsojena, in sicer oče Judež na **20 K globe in povračilo stroškov**, njegov olikani sin pa na **dva dni zapora**. To so sadovi župnika Martina lepakov, katerim je blagdoneče besedilo sestavil in jih dal po celi fari nalepiti o priliki pretekle deželnozbornske volitve; bil pa je za to krščansko ljubeznivo besedilo na lepakih od dotične oblasti občutno kaznovan. Judežu pa menimo, ne bo sledilo mnogo vernih Martinetovih ovčic, ker Judež je — eden.

d Iz Sodražice smo prijeli: Dopis v zadnji številki »Slovenskega Doma« se tukaj v naprednih krogih splošno obsoja, kajti ni dovoljeno — **krivično napadati osebe**, bodisi kateregakoli stanu. Dopisnik naj se prej o vsem natančno informira, predno kaj piše. V tem dopisu se tukajšnemu župniku očita, da v neki vasi pobira biro — kot mu je predpisana in kakor jo doslej in jo bodo tudi še zanaprej župniki pobirali. Neumestno in obsojanja vredno pa je, da vlačí dopisnik nesrečo župnikovo po tolikem času na dan. To vendar ne gre, kajti dopisnik naj premisli, da ni nihče pred nesrečo zadostno zavarovan. Naj se nasprotnika potipa po časopisih, kadar s svojim delovanjem kritiko izziva — za tem stremi sedaj posebno naš kaplan — ni pa napadati osebe — po krivici. — Priobčujemo gorenji dopis s prošnjo na naše do-

pisnike, naj bodo vedno pravični, posebno napram političnemu nesomišljeniku; naprednjak je človek, ki se mora od klerikalca ločiti po naprednem ravnanju, ne pa samo — po imenu. — Ured.

d Iz Tržišča. V našem »Pruhu« je postalo zadnji čas zelo živahno. Prišle so ptičice pevke in veselo se sliši njihov glas na okoli. — Znana Dragica (kumica zastave Marijinih devic) se kaj lepo »gmira«. Čedalje bolj postaja okrogla. Pred 14. dnevi je sivolasega starčka zelo na neprijeten način potegnila. Bila sta oklicana trikrat za enkrat. Pa glej ga vraga! On je šel k poroki v Ljubljano lepo svatovsko opravljen, a ona je pustila doma svatovsko oblačilo in potrebne »šrifte«; vzela pa je seboj pričo v obliki svojega atka, da bi sivolasega starčka malo bolj »pritisnila«. Ta pa je šele sedaj spoznal nastavljeno past, ji pokazal fige in odkuril jo je domov. Čuje se, da sedaj zopet delajo na to, da bi se sklenil mir. Sedaj se pa čuje v mraku, ko pojeta njen kanarček in ona:

Vdovica bom ratala
jaz živega moža,
bom domovino, — našo vero
in pa čistost varvala.
Še botrčka si zbrala bom,
tud' tega zapeljala bom,
da »Tivoli« govoril bo
od muze čistosti samo.
Od svojih vseh pa leksikon,
na pergament spisala bom,
da vero, dom in nežnost
pošten' varvala bom.

X.

d Iz Ribnice se nam piše: Kdor pozna Ribniško dolino, mora reči, da je lepa, razteza se med Malo in Veliko goro, kjer se časih tudi medvedje pokažejo, pa ne v hrabrost nekaterih lovcev, pač pa v bežiregiment. V središču doline leži prijazen trg Ribnica, okrog so posejane vasi, bogate in dobro obljudene. **Lesna kupčija, rešetarija in lončarija** je lepo razvita, tako, da blagostanje še precej dobro obstoji. Dokaz temu, da še knezoškof rad zahaja k nam, kajti on dobro ve, da ne pride nikdar zaman. Pa kaj če škof; to ni niti najmanjša primera, ampak advokati. Kakor sem malo slišal, so odnesli v treh letih **nad 60 tisoč kron**. Dragi kmet! Kdaj se boš vendar spametoval, **da se ne boš tožaril za vsako malenkost s svojimi sosedi**. Pri takih stvareh so vendar v prvi vrsti **sodniki** tukaj; saj ti so popolnoma nepristranski in če si že v pravici, dobil jo boš ravnotako, kot z advokatom in tvojega nasprotnika to ne bo tako bolelo, kot sicer. Pomisli vendar, da je tvoj nasprotnik tudi človek in da njega ravnotako boli, kot bi tebe, če mora velike stroške plačati. Vasi **Lipovec in Otavice**, dobre pol ure oddaljene od Ribnice, prosijo že dolgo, da bi dobile **postajališče**, kar bi bilo za nje zelo udobno. Prejšnji napredni občinski odbor se je potegoval na vso moč, da bi se doseglo to. In prišlo je dovoljenje, pa s pri-

stavkom, da se mora prispevati — če se ne motim — 1000 K. Váški mož H. je nabiral ne samo po prizadetih vaseh, ampak tudi po trgu. Možakar se je kazal takrat naprednega mišljenja. Lanske občinske volitve so pa pokazale, da se je mož prelevil, namreč, če je bil sploh kdaj naprednjak. In ta sedanji klerikalni petelin — čujte in strmite — je porabil ves nabrani denar ne za postajališče, pač pa **za lepo kapelico**. To ni na noben način lepo, pa tudi ne v duhu naših zakonov. Mi smo dali **za postajališče**, ne pa, da bi se mož bahal, kako lepo kapelico je napravil. Sicer so tudi kapelice lepa stvar; ampak kdor se hoče bahati s tem, naj da iz **svoje-ga žepa**. Zahtevamo pa odločno sedaj ali **postajališče, ali pa denar nazaj**. Če ni postajališča, bomo pa mi dali tisti denar raje v prid »Sokolskemu domu«. — V petek dne 23. avgusta se je vršila obravnava proti možu H. in bom prihodnjč poročal, kako se je završila. Cela stvar se vrti ravnó okrog preje omenjenega postajališča.

d **Iz Ribnice**. Nekateri ljudje se hudujejo nad dopisnikom, češ, da malo preostro piše. Toda dopisnik temu ne more pomagati; kajti on piše čisto **samo suha dejstva**. Dokaz temu, da ni še »Slovenec«, ne »Domoljub« odgovoril na prvi poziv v »Slovenskem Domu«. Pripomniti moram še to - le, škoda, da sem šele sedaj izvedel. V eni prejšnjih občinskih sej (občina je sedaj v klerikalnih rokah, le podobčina Ribnica ima naprednega zastopnika), se je dovolila podpora **400 K za popravo farovških hlevov**. Mi napredni Ribničani vprašamo, kako si upa odbor kaj takega dovoliti, kar tebi nič, meni nič, ko vendar dobro ve, da so naprednjaki pri nas največji davkoplačevalci. Ali je gosp. dekan **tako slab gospodar**, da živino lahko redi, pa **ne priredi toliko, da bi si sam hleve popravil**. Z isto pravico pride lahko vsak drugi kmet k občini in zahteva od nje, da mu popravi hlev. Radi bi vedeli, **kje je denar od klopi?** Sedeži se prodajajo na dražbi. Zvon, imenovan misijonar, je tudi že plačan; **kam gre denar, ki se ga dobi od zvonjenja?** Ribničanje smo res zelo radovedni ljudje.

d **Iz Ribnice**. Anton Pelc, podžupan, gostilničar, posestnik in c. kr. trafikant je bil zelo nesrečen dne 19. avgusta t. l. Popoldne se je hotel postaviti s svojimi novimi konji, pa ne vem, ali ne zna voziti, ali je bilo kaj drugega vzrok. Konji so na dolnem koncu trga zavozili na stran s tako silo, da so prelomili železno izlivko na sredi, zraven pa **poškodovali dve ženski in tri otroke**. Mož pa se je kar naprej odpeljal, mesto da bi bil pogledal, kaj se je zgodilo. Prava krščanska ljubezen do bližnjega! Ko bi se taka nesreča zgodila kakemu naprednjaku, bi klerikalci gotovo rekli: Prst božji!

d **Iz Bučke**. Naš gospod župan Vais je velik kot jelka, močan kot hrast, glavo ima visoko učeno, zato hodi mogočno po-

konci, a vendar je tako neznamen župan, da mora imeti vedno prokuratorja. Županov prokurator je profesor Komljanec. Le kar gospod Komljanec ukaže, to se zgodi. Pri Komljanecu ima naš župan tudi pisarno, tam so se za prihodnje volitve tudi volilni imeniki kovali, tam se pišejo izkaznice in bog zna kaj še vse. Volitev menda še ne bomo imeli, iste je g. župan odložil za poznejši čas. Sina je dal pa v Novo mesto dva meseca študirati in kadar pride od študij, če terna pade na sina — da bo župan, mu vsaj ne bo treba imeti prokuratorja. Je prav, da ga preskrbi.

d **Št. Janž**. Dopis o treh lačnih volkovih iz šentjanskega župnišča v »Slovenskem Domu«, je župnika Bajca grozno raztogotil. Pretečeno nedeljo je pa raditega besnel na prižnici ter pral samega sebe in omenjene tri lačne »volkove«. Najbolj je zagovarjal hranilnico in posojilnico, katera ima baje pri kmetih »mnogo« denarja v posojilu. — Nič ne rečemo proti temu, ker nekaj je že lahko resnice, pač pa smo radovedni, kje je tisti denar, katerega so stranke vložile in za katerega prosijo in prosijo, pa ga še ne morejo dvigniti, in če ga dvignejo, trajajo prošnje toliko časa, da bi si lahko v tistem času toliko denarja v »taberhu« zaslužili. Ludvik! Nikar se tako ne peri, saj veš, da zamorec ne bo nikdar bel postal, če se že sam, ali ga pa kdo drugi žajfa. Kako pa vodiš tiste tri lačne »volkove«, najbolj uvidevajo tvoji pristaši - klerikalci, kateri nam vse povedo. Če si mislil, ko si prišel k nam, da nas boš kar z mezincem komandiral, si se presneto zmotil, pač pa bodi uverjen, da boš imel pri nas še večjo blamažo, kot si jo imel na Notranjskem pri Sv. Trojici; le škoda bo, ker bode radi tega fara trpela. Nekoč je »Slovenski Narod« pisal o dvanajstih »dobrotah«, katere boš, deloma si jih že zadal naši fari in če jih še nisi čital, ti jih na željo pošljemo, so prav resnične. Kar se tiče psovk, katere si usipal nad tiste, ki pišejo v »Slovenski Dom«, da so ti ljudje lumpi in stopači, pa pomisli, da **»kakrašne besede, tak pa mož«** in obratno! — Na svidenje ob priliki. — **Dopisnik**.

o Gorenjske novice o

g **Ladja pri Medvodah**. Predpreteklo nedeljo smo nameravali prirediti veselico v korist družbe sv. Cirila in Metoda. Naš blagi namen nam je pa preprečil hudi naliv in prisiljeni smo bili, veselico preložiti. Oglasil se je ob tej priliki tudi nov nasprotnik, sorški kaplan, ki je prepovedal Marijinim hčeram vsako sodelovanje s pretnjo, da bo v nasprotnem slučaju izključena vsaka Marijina hči iz družbe. Mislili smo, da se je kaplan spametoval po tako hudi skušnji, ki mu jo je zadal »smrad kaplanije v Dobu«, a vidimo, da se natura povrne, ako jo tudi izganjaš z burkljami. G. kaplan, ne pozabite, pri nas imamo burk-

lje, tudi zaslepljene Marijine hčere pridejo v doglednem času do spoznanja vrednosti tega obrambnega sredstva . . . Marijine hčere postajajo moderne v smislu škofovih rdečih bukvic. V fari Preska sta dokazali v dobi enega tedna dve deviški sestri to svojo modernost. Prva je služila za dekle pri klerikalnem veljaku g. Koruzniku. Ta, sicer oženjen, se je nadjno izpodtaknil, sad te klerikalne ljubezni je — deček. Njegova sestrična pa ima za očeta g. Špijona, kolporterja znanega škofovega svetnika, ki je našel pomaranče, oče je vdovec. O tem javnem pohujšanju ni poročal ne »Slovenec«, ne »Domoljub«, ne »Bogoljub«, niti tehant Koblar v Kranju, tudi fajmošter Brencce ni nesel na prižnico teh novic, v modrosti in previdnosti pa je prigovarjal: **»Tiho! Vsi tiho! Veste, sta naša, no naša, poštena, naša in poštena!«** — Svet se suče tudi pri nas. Leta 1903. je nekdo zagrešil neodpustno žaljenje; da ni dobil zasluženih porcij »ješprena« na Žabjeku, se je podvrgel skrajnemu ponižanju. In ljudstvo še ni pozabilo teh grdih dogodkov, vidi pa, da sta si žaljenec in ponižanec zopet združena v lepi ljubezni, — seve, to da marsikaj misliti! — in, da je družba popolna, privzela sta v zvezo kot tretjega onega zgodovinsko znamenitega moža, ki je delil svoj čas po dva peharja krompirja za storjeno uslugo. Nam se zdi, da »značaj« ne more seči v roke ne občežnanemu krovcu štorčkov pokradenih smrek in ne prigovarjalcu h krivemu pričevanju . . .

Krmir.

g **Iz Begunj na Gorenjskem**. Čudna je bila ena izmed zadnjih nedeljskih pridig, še bolj čuden pa župnik Jaka. Ona, precej bakrena rdečica na njegovih licih, edina napačna njegovega, tako brhkega obraza, je obledela v lahno rožnato barvo, beseda se mu je tresla, prsti drgetali. In ženske, katerim župnikova zunanost drugače ne ugaja — kako so te redke! — tudi te so bile mnenja, da je župnik krasen, očarajoč. Pa je sledila grda pridiga o dolgih in hudobnih jeziki kot uvod k temu, kar je župnik navedel pod »še nekaj«. Pod tem poglavjem je trdil, da je vse to, kar se govori in piše o njegovih nočnih izprehodih in ljubavnih štorijah, grda laž. Poročali smo že v 28. številki »Slovenskega Doma«, da **sta dva domača fanta zasačila župnika Jaka pozno ponoči v družbi device v srpanu pod kozolcem, videla, kako je župnik urno pobrisal pete v farovž in prepustil družico sramoti in zapušenosti**. Župnik Jaka pa je bil tako drzen, da je pred celo faro proglasil to za laž. Med tem ko se čudimo tej drznosti, **izjavljamo proti župnikovim besedam na prižnici, da neomajno vztrajamo pri svojih trditvah, navedenih v zgoraj omenjeni številki »Slovenskega Doma«**. Naša obdolžitev je huda in gorostasna — brezimnih pisem ne pisarimo — tako da je Presvitli v Ljubljani zahteval od župnika, da naj se lepo opere, če ne — adijo begunjska fara! — **In župnik**

Jaka ni tožil ne »Slovenskega Doma«, ne drugih listov, ne prič! Ni upal tožiti, tako je bil prepričan o svoji krivdi. K sreči je začel poslovati s 1. avgustom posredovalni urad — župnikova zadnja nada. Tja je tiral 18letnega fanta, pričo župnikovega mišmaševanja pod kozolcem. **Po ogromnih nepostavnostih, grožnjah itd.** je izšel v »Slovenca« dopis in izjava — župnikovo pranje. Oglejmo si ga! **Župnik tam priznava, da je res »spremljal neko osebo«** (Aha! Zakaj ni zapisal, da ta oseba ni bila v hlačah?) Mi smo trdili, da je bil ž njo pod kozolcem in pri tem vztrajamo in da župnik tega ne zanika, govori cee knjige. Fanta sta ga res videla tam in eden je to izpovedal pred posredovalnim uradom **pod prisego**. Izjava sama, ki sta jo podpisala omenjeni priči, je deloma izsiljena, deloma pridobljena s pijačo in že z ozirom na to skrajno dvomljive vrednosti. Sicer pa ta izjava pravi samo, da priči nista videli, da bi bil župnik pod kozolcem pustil lilijo nedolžnosti in zato da je poročilo v »Slovenskem Domu« lažljivo in hudobno zavito. **Kdo pa je kaj takega trdil? Vprašali smo takrat le in še danes vprašujemo: Kaj ste vendar imeli opraviti z ono žensko pod kozolcem?** Ali ne zavijate Vi resnice, ko se perete zaradi dejanja, katerega Vas nismo obdolžili? Je to znamenje skrajno slabe vesti, posebno če pravite v »Slovenca«, »da je v Begunjah nekaj liberalne ljulike za kazen za naše (to je župnikove) grehe!« — Pa odprimo starejše registre! Ali ste že morda pozabili, da ste spremljali isto žensko osebo dne 12. marca 1911 ob 3/4 na 1. ponoči in preje in pozneje še šestokrat. Oprostite g. župnik, če se nam pri teh spominih nehote zopet vsiljuje ono vprašanje: **Kaj ste vendar imeli zadnjič opraviti z isto žensko pod onim kozolcem?** Kdo je bežal izpod nekega okna v Poljčah čez drn in strn, skozi koruzo in žito dne 16. avgusta 1911 ob 3/4 na 11. ponoči? Pa ja ne Vi, g. župnik? In tako naprej in nazaj! Eno Vam pa povemo: Ni naš namen, da bi Vas spravili iz Begunj, ne, hočemo el pokazati ljudstvu, kakšna je duhovščina pod črno haljo in če boste ostali še med nami, bo naše delo tem lažje, ker je res težko dobiti na Kranjskem župnika, ki bi nam nudil tolikrat tako priliko in v vseh mogočih izpremembah. Mi smo z ono izjavo zadovoljni, če je škof, je drugo vprašanje. Mesto da se perete na tako otročji način, stopite raje predenj in molite: »Odpusti, o Gospod, meni grešniku (glej »Slovenca«) po neskončnem usmiljenju Tvojem!«

g Mošenjske novice. Dne 10. oktobra 1911 so se vršile v naši občini občinske volitve po »zakonitih predpisih za kranjsko deželo«, da so se namreč tri večera shranjevale volilne glasovnice v občinski pisarni, seveda zapečatenene z občinskim pečatom. Dasiravno so naši klerikalci bahavo oznanjevali po »Slovenca« in »Dmoljubu«, da imajo večino v novem odbo-

ru, vendar so bili sami v svesti, da to ni res; dokaz za to je, da so sami vložili pritožbo za razveljavljenje volitev. Že je preteklo 10 mesecev, ali ta pritožba, gotovo zopet po »zakonitih predpisih za kranjsko deželo«, še do danes ni rešena. Ljudstvo je začelo radovedno spraševati, kako in kaj stoji s celo zadevo, da ni nobenega konca, in čuje se, da hoče ljudstvo javno in glasno vprašati vse merodajne faktorje, kako dolgo še mislijo pustiti našo občino v takem izjemnem stanju. Večina starega odbora se je naveličala takega gospodarstva in neče nobene odgovornosti imeti, zato se ne udeležuje nobene seje, ki so same na sebi zelo redke, zadnja je bila namreč še meseca marca. To pa nemalo ne ženira našega župana, kateremu je menda prirasel županski stolček tako k hlačam, pardon, k srcu, da ga ne more zapustiti; on skliče sejo ob 2. popoldne in ker odbornikov ni zadosti, pokliče namestnike ter čaka in čaka, dokler seja ni sklepčna, pa magari šele ob 8. zvečer, seveda da je pri taki sklepčnosti vsak predlog sprejet. Vsaka pritožba od strani opozicije bi bila odveč, ker živimo na Kranjskem. Spominjamo se še, s kako naglico je župan Resman hodil v Ljubljano za časa volitev v Ljubljano, da e spravil v tek zadevo glede ločitve občine in kako se je vse mudilo; deželni odbor je hitro ugodil in mislili smo že, da bodo od dunajske vlade kar brzojavno vso rešitev zahtevali; a tudi to vse spi, pa ja ne, da je mogoče tudi naš župan zaspal, kakor kralj Matjaž.

g Iz Breznice. Dne 16. avgusta so pripeli dragonci iz Slov. Bistrice ter bili razdeljeni po naši občini, begunjski in leški. Na predvečer cesarjevega rojstnega dne 18. avgusta so šli vsi k bakljadi na Bled. Pohvalno moram omeniti, da se ljudje prav vesele vsako leto teh vojakov, **ker so jako pridni in pošteni**; ljudem v prostem času radi pomagajo pri raznih delih, zato pa, kdor ima le količkaj prostora, rad da prostor konjem in vojakom. Ostanajo tu samo 10 dni, baje bode letos, kakor običajno vsako leto, izostala dirka, ker lansko leto in preje so ostali tu 18 dni in tudi še dalj. Kadar bodo pa odhajali, bodo pa zopet punce jokale, kakor je še vsako leto bilo tako, da bi jim kmalu srca popokala.

g Breznica. Naš lov, katerega ima sedaj v zakupu Švicar, neki dr. Luksinger in drug, pride **koncem letošnjega leta na dražbo**. Sedaj je imel dotični gospod lov v najemu letno za 1300 K, a sedaj se je zglasil neki bogat Slovenec iz Ptujja ter je ponudil takoj 2000 K. Ker bo potekla 10letna pogodba, seveda ne more nič za to in je pustil tudi napraviti pod »Srednjim vrhom« **jako lepo lovsko koč**o in ako Luksinger in dru ne obdržijo več lova, zapade kočja vasem Smokuč in Rodinjam, kar jim bo jako dobro služila v pastirske in turistijske svrhe. Lov je **jako bogat divjačine, osobito pa divjih koz in srnjakov**, ker sedaj so jako čuvali, da se jih je čim več

zaredilo. Sicer pa, ako bi dotični gospod umaknil ponudbo, bodo nekateri domačini, ako bo mogoče, zdražili, da pride **v domače roke lov**.

g Z Gorenjskega piše prijatelj: Ko sem čul, da je časopis »Slovenec« prinesel vest, da je v nabiralnik pri pri »Orehovniku« na Koroški Beli prinesel v treh mesecih 173 K 08 vin. za »Slovensko Stražo«, moram vam resnici na ljubo sledeče poročati: Lansko leto, nekako v tem času, neko nedeljo, je nekdo dal 1 K za Ciril - Metodovo družbo - a drugi 10 vin.; drugi dan pride zopet zgoraj omenjeni v dotično gostilno ter prime Ciril - Metodov nabiralnik ter si hoče smotko odrezat. Potem hoče nekoliko zasukati nabiralnik in venkaj pade krona in 10 vin., on skuša kaj je vzrok in skuša z žico dognati, kaj je notri in bilo je **polno zmečkanega papirja**. Na kakšen način je prišel papir notri? Vsekakor je tu nekaj moralo biti, da je škoda najbrže morala imeti Ciril - Metodova družba.

o Notranjske novice o

n V nedeljo, dne 25. avgusta popoldne vsi v Matenjo vas. Veselica bo v pravem pomenu besede veselica. Skrbljeno je za razvedrilo starim in mladim, največji razvajenec bo našel kaj zase. Muzej, menažerija, mačka v mehu, korijandoli bitka, ples itd., to vse za nameček bogatemu sporedu petja, tamburanja pevskega društva »Trst« ter čarobne igre v petih slikah. Srček, kaj želiš še več!

n Iz Ledin. Dne 13. avgusta smo tukaj pokopali pošteno in pridno 19 let staro M. Slabe. Ko je bila bolna, so poklicali k nji našega velemodrega župnika, kateri je bil pa kaj slabe volje, ker dekile ni bilo vpisano v njegovo Marijino družbo, temveč je bila članica občedobre in koristne Ciril - Metodove družbe. Pravil je njenim staršem, kako bi imela hčerka lep pogreb, ako bi bila v Marijini družbi, same Marijine device bi ji naredile venec in ga nosile pri pogrebu ter bi ji pele nebeške pesmi, tako bo pa imela tako klavern pogreb. Da bi župnik ne mogel še mrtve deklice javno sramotiti, zavzele so se zanjo članice Ciril - Metodove družbe, ji preskrbele venec in šopke ter so ji pri pogrebu pele in jo spremile v mnogobrojnem številu k večnemu počitku. Ker je župnik videl, da je imela navzlic temu lep pogreb, dasiravno ni bila Marijina hčerka, ga je tako jezilo, da je celo nedeljsko pridigo porabil **samo za zabavljanje čez Ciril - Metodovo družbo, katero je imenoval framazonsko** in še z večjimi enakimi priimki. Zasmehoval je javno na prižnici vse tiste ljudi, kateri so se udeležili pogreba in obljubljal, da ne bo nobenega več pokopal, kateri bo pri takih framazonskih društvih. Tako se ljudstvo na deželi straši in slepi od strani duhovništva.

n **Iz Dolov pri Idriji.** Čudna bolezen se je ugnedila v hišo Gašperja Gantarja, posestnika v Doleh št. 17. Izmed njegovih **šestero sinov** so v dobi **štirih let umrli 4**. Sinovi so vsi odrasli v krepke in zdrave mladeniče. Kar naenkrat so začeli eden za drugim hirati in prvi je zatisnil luč očesa sin **Valentin** v starosti 24 let dne 18. julija 1908. Drugi sin **Jakob** je umrl v starosti 21 let dne 13. oktobra 1910. Tretji sin **Gašper** v starosti 20 let dne 13. oktobra 1911 in **v nedeljo, dne 11. avgusta** mu je ugrabila neizprosna smrt že četrtega sina **Janeza v starosti 28 let**. Janez Gantar je bil krepak in zdrav fant do svojega 26. leta in kdor ga je poznal, si pač ni mogel misliti, da se bo isti mogel v svojih najlepših letih ločiti od svojih roditeljev in prijateljev. Bolehal je komaj dobro leto, a to njegovo bolehanje je tako rapidno raslo, da je hitro nastopila kruta smrt. Pokojni Janez Gantar je bil fin, dobrosrčen in odločno napreden mladenič. Pri vsakih volitvah je šel isti neustrašeno v boj za narodno-napredno stranko in žal nam je, da smo izgubili enega najboljših agitatorjev. Kot miren in značajan fant je bil obče spoštovan in jako priljubljen pri vseh naprednih občanih, kar nam je pač svedočil njegov pogreb, kateri se je vršil v torek, dne 13. avgusta. Naj v miru počiva in bodi mu ohranjen trajen spomin! Želimo, da bi imel v sredi svoje fantovske družbe obilo posnemalcev svoje odločnosti in značajnosti. Ker je zdravniško dognano, da so vsi štirje bratje umrli na jetiki in ker se je vsled tega ta hiša gotovo okužila z nebrot bacili, svetujemo očetu G. Gantarju in ostalim članom te družine, **da puste hišo popolnoma desinficirati in prenoviti**, kar je pač edino sredstvo, da se spravi iz trdne in zdrave kmečke hiše nalezljive bolezni, za katero ni nikakih zdravil.

Ostali slovenski kraji

o **Sv. Križ ob morju** je edina vas v zgornji tržaški okolici, da ima poleg mestne slovenske ljudske šole tudi italijansko privatno šolo, katero vzdržuje »Lega nazionale«. Mnogi nezavedni Križani pošiljajo svoje otroke v »Legino« šolo samo zaradi dobičkarije, ker dobijo otroci tam na primer o priliki prireditve božičnice obuvalo, obleko in drugo. Poleg tega se tam uživajo tudi še druge ugodnosti, katere jako ugajajo nekaterim staršem (a takih je čimdalje manj). Resnično ubogim in z obilico otrok obdarovanim staršem se skoro ne more zameriti, da pošiljajo svoje otroke v že imenovano italijansko šolo. Da bi se pa temu v okom prišlo, bi bilo nujno želeči, da bi se tudi otrokom tukajšne slovenske šole **priredila božičnica**. V to svrhu naj bi se priredila kaka veselica — morda v Trstu samem — v velikem obsegu, katere prebitek naj bi se vporabil v prid našim ubogim otrokom. O tem je že nekaj omenil pred par meseci nek napre-

den slovenski dnevnik v Ljubljani. Treba samo nekaj dobre volje in stvar bi bila velikega pomena v narodnem pogledu za Sv. Križ. Začeti se mora pa takoj, da ne bodo naši ubogi otroci meseca decembra mило gledali »Legino« šolsko mladino, kako se ta vrača bogato obdarovana od božičnice domov. — **Na delo torej!**

Gospodarstvo.

gs Premije za pogozdovanje goličav. Vsled sklepa XIX. občnega zbora z dne 7. julija 1896 kranjsko - primorskega gozdarskega društva v Ljubljani, razpisujejo se premije po 20 K ali 40 K za uspešno pogozdovanje goličav kmečkega posestva pod sledečimi pogoji:

1. Pogozdovanje mora biti leta 1911 ali 1912 izvršeno ter mora pogozditev obsegati najmanj 0,56 ha = 1 o. a.

2. Vrsto lesa in sadik izbere si lahko posestnik po svoji volji, samo morajo biti sadike za krajevne razmere ugodne; nikakor pa ne sme daljava med sadikami več kot 1,50 m obsegati.

Posestniki, kateri hočejo za premije prositi, morajo svoje prošnje **najdalje do konca junija 1913** pri kranjsko - primorskem gozdarskem društvu v Ljubljani vložiti, ter v istih navesti politični okraj, davčno občino, številke parcel in približne ploskovne mere pogozdenega zemljišča.

Pogozdovanje prosilcev pregledalo in presodilo se bo v jeseni leta 1913, morda nastali pomanjkljavi pri pogozditvi se lahko spomladi rečenega leta popravijo.

Premije priznava in prisoja predsedništvo omenjenega društva, ter bo isto dovoljevalo premije, ali pa v gotovih slučajih tudi samo priznalne diplome razdeljevalo.

Kaj pravi bivši klerikalni dež. glavar pl. Šuklje o deželnem davku na zasebno vino.*)

Živo torej priporočam deželnemu zboru kranjskem, da čim preje sklene in uvede **samostojno deželno naklado na** — **horribile dictu** — **vse v deželi zaužito neobdačeno vino!**

Poznam tudi upor proti sličnemu predlogu, v prihodnjem poglavju se bom skušal zagovarjati!

Država je uvedla užitnino na vino, vinski in sadni mošt z Najvišjo odločbo z dne 29. maja 1829. Temu davku pa je podvrgla zgolj vinsko porabo v takozvanih »zaprtih« mestih ter ono vino, katero se toči ali prodaja v količinah pod 56 litrov. Na Kranjskem je še dandanes vse vino izvin Ljubljane, katero se prodaja v mno-

*) Iz knjige: »Deželni zbor kranjski in deželne finance«. Spisal Fran pl. Šuklje. Dobiva se v Narodni knjigarni v Ljubljani. Cena 1 K 90 vin. s pošto vred.

žinah nad 56 litrov ali kar ga zaužije zasebnik iz lastne shrambe, državnega davka prosto.

V naši deželi primaknil je deželni zastop uže leta 1876. na državno užitnino 40%no deželno doklado. Vsled tega tudi ne moremo z deželno doklado do one vinske količine, zaužite v deželi, katero je država izvzela od svojega davka. »Zasebno« vino — rabim ta izraz, dasi nikakor ni točen — na Kranjskem ne plačuje niti državnega niti deželnega davka.

Zakaj je država dovolila tako daleko-sežno izjemo? Sigurno ne iz fiskalične rahločutnosti marveč zgolj iz davčnotehničnih razlogov. Pritisnila je tam, kjer je imela lahek dostop: pri »zaprtih« mestih in gostilničarjih. Odtegnila pa je svojo grabežljivo roko kakor hitro je bila davčna kontrola pretežavna in režija predraga.

Samo po sebi je pač čudovita prikazen, da se sploh ohrani tako surovo zasnovan užitninski davek, kakor oni iz leta 1829., skoraj nespremenjen tekom dolgih 83 let. Poizkus Bilinskega, vsaj nekoliko modernizirati in potem izdatno raztegniti davčnotehnični kuriozum iz leta 1829., se je pred dvema leti vsled odpora v poslanski zbornici ponesrečil. Agitacija proti Bilinskijevemu projektu je bila splošna in strastna. Tudi naš deželni zbor se je izjavil proti njemu ter v seji z dne 11. januarja 1910 »najodločneje protestiral zoper nameravano razširjenje konzumnega davka na vino«. Kot predsednik deželnega zbora moral sem proglašiti storjeni sklep, dasi sem svoje nasprotno stališče zadostno uže bil označil v predidoci klubovi razpravi o istem predmetu.

Da je deželno obdačenje vina po svoji sedanji zasnovi povsem krivično in naravnost antisocialno, tega ni treba posebej dokazati. **Državna užitnina in ž njou vred deželna 40%na doklada zadeva siromaka in oprošča bogatina.** Le en zgled v podkreljenje te trditve! Recimo v Spodnji Šiški stanuje sila bogat človek, katere mu se zljubi imeti v svojem domu vedno polno omizje prijateljev in vinskih bratcev. Napaja jih z najboljšimi vini in prava malenkost je, ako na leto zaužije s svojo žejno družbo celih dvesto hektolitrov. Za to količino vina ne bo mu treba plačati ne vinarja niti državne, niti deželne užitninske doklade. V isti hiši pa se nahaja gostilna. Revež delavec stopi notri ter si po napornem celotedenskem delu privoščiči 1/4 litra cvička. Takoj ga zagrabitna država in dežela in brez obotavljanja mora plačati svoj davek v ceni zadacanega vina. Vprašam, ni-li to narobe svet, ob enem pa očitvidna krivica?!

Torej s stališča pravičnega obdačenja se more le zagovarjati uvedba deželne užitnine tudi na »zasebno« vino. Ali v davčnih vprašanjih golo destvo, da je kak davek sam po sebi pravičen, nikakor ne zadostuje. Popolnoma razumem in odobravam stališče poslanca dr. Žitnika, ki je

v letošnji proračunski debati dejal doslovno: »Ko bi bilo mogoče, to doklado (scilicet ono na »zasebno« vino) tudi pri nas vpeljati, da ne bi pri tem zadeli naših vinorejcev, bi bil jaz prvi, ki bi predlagal, da se vpelje taka davščina.« I jaz nikakor ne nameravam oškodovati naših vinskih producentov. Predobro poznam težavne razmere, s kojimi se je boriti našim vinogradnikom. In prestrastno ljubim zlato svojo Belokrajino, zeleni svet med Gornjanci in Kulpo, kjer je zibelka tekla mojemu rodu, kjer mi hiša stoji očetova, oni čudoviti svet s krepko privlačno silo, z možatim, razsodnim prebivalstvom, kakor ga boljšega nima mati Slovenija, — da bi kdaj hotel priporočati kak korak, kateri bi mogel škodovati vinarstvu, tej naravni podlagi belokranjskega gospodarstva! Ali baš ker sem docela uverjen, da uvedba »zasebnega užitniškega davka nikakor ne more neugodno vplivati na vinorejske koristi, pač pa sila ugodno na deželne finance, — ne strašim se nobenih ugovorov niti deželnozbornih resolucijskih sklepov ter mirnodušno svetujem deželnemu zastopu: »Posnemaj čim preje zgled sosedne Koroške, kjer uže imajo samostavno deželno naklado na »zasebno« vino, ter reši s tem novim virom dohodkov in njegovimi posledicami kranjski deželni budget«!

(Dalje prihodnjic.)

LISTEK.

Charles Dickens:

Sveča.

(Dalje.)

Naši ladji je bilo ime »Dober Namen«, kot izvolite priznati, zelo neprimerno ime za ladjo, polno smodnika in poslano na pomoč vstašem.

In to potovanje je bilo tudi tako nenavadno, kot se je pod nenavadnimi okoliščinami začelo! Mislim to kot šalo, gospe in gospodje, in mi je res žal, da se temu ne smejite.

»Dober Namen« je bila stara, na pol strohnela škatlja, kakršnih malo pluje po vodi, ter tudi kar najbolj slabo opremljen. Imel je kakih 230 ali 280 ton (po 1000 kg) nosnosti, natančno ne vem več, moštva pa vsega skup osem ljudi s kapitanom vred — skoro niti toliko, kolikor je bilo treba za obslužbo brige.

Bili smo točno in dobro plačani, to je res, ampak zato smo imeli prijetno upanje, da se bodisi potopimo ali zletimo v zrak.

Z ozirom na tovar smo dobili primerne navodila, nihče ni smel iti pod krov s svečo ali svetilko, in tudi kajenje je bilo znatno omejeno. Toda kot se že godi v podobnih slučajih, tisti, ki nam je ta navodila neprenehoma pridigoval, namreč kapitan, je pridigoval nekaj, česar ni sam nikoli izpolnjeval. On je tudi edini rabil luč, ko je

šel spat, ali pregledoval pomorski zemljevid, razprostrt po navadi doli v kabini na mizi.

Ta luč je bila kuhinjska lojeva sveča, kakršnih gre 8 ali 10 na funt, ter je tičala v starem, nizkem, na pol razbitem svečniku z okrašenim lakom in luknjastim podnožjem.

V vsakem oziru bi bilo primerneje in bolj po mornarsko, če bi bil rabil svetilko ali lucerno, toda ne vem kako to, vedno in vedno je rabil ta svečnik s svečo, a ta stari svečnik s svečo, gospe in gospodje, me ni nehal in me ne preneha preganjati celo življenje. To je vendar smešno, kajne, in jaz sem tudi zelo hvaležen miss Belindi tamle v kotu, ker vidim, da je kar najbolj razpoložena za smeh.

Dobro! (že naprej pravim »dobro«, ker je to beseda, katero lahko vedno rabimo) pluli smo v najlepšem redu proti Virginijskim otokom v Zahodni Indiji.* Ko se nam pokažejo na obrežju, se obrnemo proti Leevardskemu otočju,** nato jo pa krenemo naravnost na jug, kamor smo pluli tak odolgo, dokler ne zakliče mož v čuvajskem košu na glavnem jarbolu straži na krovu, da vidi suho zemljo. Bili so južnoameriški bregovi. Tako daleč smo izvrstno potovali. Izgubili nismo niti enega prečnika ali jadra, niti en mož nam ni obolel od prenapetja pri črpalkah. Lahko vas zagotovim, da »Dobri Namen« ni napravil veliko tako srečnih potov.

Bil sem poslan gori v Koš, da bi ugotovil vse, kar se tiče zemlje na obzorju; in ko to naredim in obvestim kapitana, se poda ta v kabino zopet pogledat svoja navodila in svoje zemljevide.

Vrnivši se na krov, dam primeren uka zin mi obrnemo smer nekoliko bolj proti vzhodu — pozabil sem že, na katero točko je kazala magnetična puščica na kompasu — pa to nič ne de. Česar se dobro spominjam, je to, da je bila trda tema, ko smo se približali obrežju. Spustili smo svinčnico, obrnili ladjo proti vetru in videvši, da je v globokejših vodah, jo prepustili toku, ki jo je nalahno gnal naprej. To se mi je zdelo čudno, ker nobeden izmed nas ni poznal tukajšnjih tokov. Tudi smo se čudili, zakaj ne pusti kapitan vreči mačka; na to vprašanje mi odvrne: Ne, ja.« Prižgali smo luč na jarbolu, toda na jamboru in čakati enak odgovor z obrežmoram pred razobesiti luč na sprednjem jarbolu in čakati ena odgovor z obrežja.« Prižgali smo luč na jarbolu, toda na bregu se ne pokaže nič enakega. Čakamo. Nebo je bilo zvezdnato in brez vetra. Samo semtertje je potegnil vetrič od suhega sem. Tok nas je počasi gnal nekoliko proti zahodu, mogoče kako uro, kot se mi je zdelo, ne da bi se bilo kaj pripetilo. Kar

* Med otočjem Veliki in Mali Antili nad severnim obrežjem Južne Amerike.

** Spadajo med Male Antile in leže ob Venecuelskem obrežju.

zagledamo nenadoma namesto luči na bregu čoln, ki se nam je bližal, in v njem samo dva možka.

Zavpijem nad nju in dobim odgovor: »prijatelja«; obenem imenuje eden ime naše ladje. Prideta na krov. Eden je bil Irec, drugi domorodi mešanec, barve kot kava, in je lomil nekaj angleščine. To je bil ladjevodja. Irec izroči kapitanu pismo. Ta je prebere in potem da tudi meni prebrati. Pismo nas je obveščalo, da tukajšnje obrežje ni zadosti varno za izkrcanje tovara, ker so bili ravno en dan pred ustreljeni sovražni voluni (namreč voluni stare vlade, španske). Imeli smo prepustiti vodstvo ladje domačemu ladjevodji, ki je imel navodilo, da naj nas zapelje na drug del obrežja. Pismo je bilo popolnoma v redu, pravilno naslovljeno in podpisano. Pustili smo torej, da se je Irec sam odpeljal, vodstvo ladje pa izročimo ladjevodji.

Ta nas je držal ves čas v gotovi razdalji od obrežja, do opoldne drugega dne — imel je vsekakor takšna navodila. Popoldne spremenimo nekoliko smer, ampak samo toliko, da smo dosegli obrežje malo pred polnočjo.

Ta ladjevodja se mi je zdel vkljub bolelni zunanosti tak ničvrednež, kakoršnega še nisem videl, suh, strahopeten, prepirljiv mešanec, ki je neprestano prisegal v slabi angleščini našim ljudem, izmed katerih ga je bil vsak pripravljen vsak hip vreči v morje. (Dalje prih.)

Razno

* Angleška plemkinja kot ciganka. Lady Arthur Grosvenor, teta vojvode Westmentera, se je tako naveličala aristokratskega življenja, da je sklenila pričeti cigansko življenje in se podati kot ciganka po evropskem kontinentu. Prošli teden sta se pripeljala dva težka vozova, kakoršne rabijo komedijanti, v Bordo. Istočasno je prispela tja iz Liverpoola romantična aristokratka v spremstvu svojih otrok, ene sobarice in kočijaža. Na veliko začudenje vseh bordoških prebivalcev se je nastanila Grasvenor na enem vozu, drugega je prevzela sobarica, a kočijaž se je vsedel na kozla in je pognal konje na cigansko potovanje. Aristokratka namerava tako prepotovati celo Francijo in prodajati košarice in druge drobnarije, ki jih izdeluje sama s svojimi otroci. Prepotovala je kot »ciganka« že vso Anglijo in Škotsko.

* Radodarnost bivšega sultana Muley Hafida. Muley Hafid je bil v Marseille v vseh krogih znan kot jako radodaren. Tako je daroval vsakemu beraču, ki ga je srečal, bankovec za sto frankov. Za razglednice je plačeval po 60 do 70 frankov. V neki kavarni je daroval vsakemu godcu ondotne ciganske godbe po en zlatnik. Ko si je ogedal neko tovarno za sladkor, je naročil kar 12.000 kg sladkorja.

* **Prebivalstvo na Kitajskem.** Nekateri kitajske pokrajine imajo več prebivalcev nego vsa Avstro-Ogrska, vse skupaj pa jih imajo več nego vsa Evropa. Mandžurija ima 17 milijonov, Čili 24 milijonov, Sandum 38, Šečvan 78,711.000, Tsiansi 14,534.000, Anhuj 26 milijonov, Tsianfu 20 milijonov, Gaudun 32 milijonov, Guansi 8 milijonov, Santsi 55 milijonov, Čenav 55 milijonov, Ganfu 55 milijonov, Gojčan 55 milijonov. Obenem z Mongolijo ima Kitajska 480 milijonov prebivalcev.

* **Denarja željan hudič.** V Kiskun-Felegyhazi na Ogrskem je prodala posestnikova žena Martusova prešiče za tisoč kron in naložila denar v hranilnici. Njen sosed, Jožef Kajbok, je zvedel o tem in je sklenil, da izvabi ženi denar. Oblekel se je kakor hudič, šel k Martušovi in zahteval od nje »grešni« denar, ako mu ne prinese denarja, da jo vzame s seboj. Žena se je silno prestrašila in prosila za odlog, dokler ne prinese denarja iz hranilnice. Prihodnji dan je šla žena v hranilnico po denar, kjer se jim je čudno zdelo, da hoče vzeti že denar, ko ga je komaj naložila. Izpraševali so jo po vzroku in po dolgem obotavljanju je povedala o »hudiču«. Ženi niso izročili denarja, pač pa so ji dali za spremstvo dva stražnika, ki sta aretirala »hudiča«.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Lastna tovarna ur v Svici
1887
Zahtevajte „JUBILEJNICENIK“ zastonj
1912
Fr. Čuden, Ljubljana.

Listnica uredništva.
Moravče: Za prejšnjo številko žal prepozno.

Trst: Brezimni dopisi romajo v koš.
Jukič — za državnega pravdnika.
Več dopisov smo morali odložiti. —
Pride vse na vrsto.

Preklic!

Jaz podpisani Janez Rugelj, posestnik in mlinar v Gorenjem Zabukovju št. 17. obč. Št. Rupert prekličem žaljive besede, katere sem govoril o bivšem županu g. Franc Zupančiču iz Rakovnika, da je občinski denar zapravljal, ker je ta obdolžitev neresnična in sem to govoril le vsled zapeljanja po drugih.

Mokronog, 13. avgusta 1912.

Rugelj Janez.

Preklic!

Jaz podpisani France Lap, posestnik na Bistrici št. 26 prekličem vse žaljive besede, katere sem govoril o bivšem županu iz Rakovnika, ker so vse dolžitve neresnične in sem bil jaz le po drugih zapeljan, da sem jih izgovoril in ga prosim odpuščanja ter plačam vse stroške.

Mokronog, 13. avgusta 1912.

Franc Lap.

Loterijske številke.
Dvignjene v soboto, dne 17. avgusta 1912.
Gradec: 88, 62, 69, 90, 82.
Dunaj: 15, 19, 87, 83, 2.
Dvignjene v sredo, dne 21. avgusta 1912.
Brno: 30, 76, 68, 85, 7.

Med bralce tega lista razdelimo 3000 parov

izbornih, veleelegantnih čevljev iz trpežnega usnja kakor kažejo slike, ker hočemo, da se spozna našo firmo 49

Samo delo t. j. K 13-75 za 3 pare čevljev se plača

Čevlji stanejo drugače K 42 — Pošljemo vsakemu po izbi in na popolno zadovoljnost 3 pare moških ali ženskih čevljev vsake številke

Prememba dovoljena, radi tega nobenega rizika. Pošilja se proti povzetju ali če se vplača denar naprej. Razpošiljanje po prvi katoliški ekspozitni hiši.

Franc Humann, Dunaj II. Aloisgasse št. 3/H 9. Sele iz vašega priporočila pričakujemo dobiček.

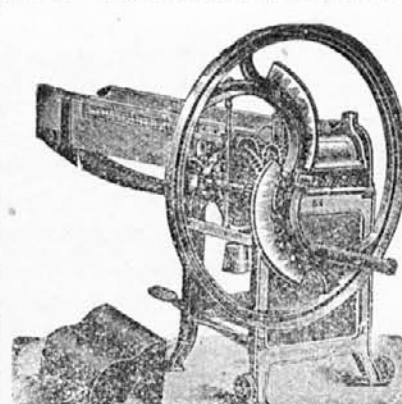
Kri! in dober zajtrk dosežejo odrasli in otroci, bolni in zdravi. Polovico stroškov prihranite
Moč! v gospodinjstvu na kavi, sladkorju in mleku, ako pijete **SLADIN**,
Zdravje! to je dr. pl. Trnkóczyja **SLADNI ČAJ.**

En zavoj velja 60 vin. Dobiva se povsod. Po pošti se naroča najmanj pet zavojev po povzetju pod naslovom v glavni zalogi.

Lekarna pl. Trnkóczy v Ljubljani zraven rotovža.

10 zapovedi

za kmetovalca in 10 zapovedi za zdravje, vsake posebej na papirju tiskane, dobi vsak človek zastonj, tudi po pošti, ako po nje piše v lekarno Trnkóczy zraven rotovža v Ljubljani.

Trgovina z železnino in poljedelskimi stroji.

Fr. Stupica v Ljubljani

priporoča 37

svojo veliko zalogo poljedelskih strojev najboljše sestave kakor:

Beernig-ke silnice, obračalni e, grablje, benen moto je za poljedelstvo in malo obrt, pluge, brane, si moreznice, čistilnice, prese za m:ve, geozd e in sadje po znano najnižji cenah.

Velika zaloga raznovrstne železnine, orodja itd. cementa, traverz, šin in vseh v železnino spadajočih predmetov.

Ceniki na zahtevo brezplačno

Ceniki na zahtevo brezplačno!

Domače podjetje!

Lastna tovarna!

Priporočilo!

Ozirajte se pri nakupovanju oljnatih barv, lakov, firnežev in vseh v barvno stroko spadajočih predmetov na domačo tvrdko 48

Premrl & Jančar,

Ljubljana, Dunajska cesta 20.

Kolodvorska ulica 18.

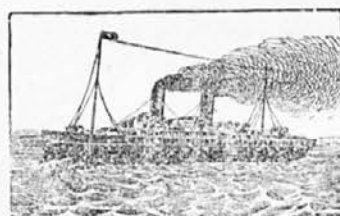
Ceniki brezplačno!

Najboljša kakovost!

Najnižje cene!

SAMO 6 DNI!

z brzoparniki Francoske družbe. Edina najkrajša voznja čez

HAVRE NEW-YORK

Veljavni vozni listek za vse razrede franc. linije dobiš le pri

ED. ŠMARDA

oblastveno potrjena pisarna

Ljubljana, Dunajska cesta 18 nasproti gostilni „pri F. govcu“.

Vozni listek za Ameriko in nazaj v staro domovino, po najnižji ceni. Izdaja voznih listkov po vseh železnicah, prirejanje zabavnih vlakov.

Vsa pojasnila istotam radovoljno in brezplačno.